

ГАЛУЖЕННЯ ПРИКОРЕНЕВИХ ПАГОНІВ СМОРОДИНИ ЧОРНОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБУ ОБРІЗУВАННЯ

П.М. ГАВ'ЮК, здобувач

В.О. СІЛЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук

Визначено найефективніші способи обрізування кущів сортів смородини, які забезпечують оптимальне галузження вкорочених пагонів та закладання генеративних бруньок

Ключові слова: смородина чорна, сорти, способи обрізування, галузження, прикореневі пагони, генеративні бруньки

Особливе місце в садівництві України належить ягідним культурам, які характеризуються простотою розмноження, скороплідністю, високою врожайністю та якістю продукції. Раціональна організація ягідництва забезпечує швидкий обіг капіталу, а відтак і швидку окупність інвестицій. Більше того, ефективне ведення ягідництва може стати надійним джерелом нагромадження коштів для створення інших плодкових насаджень [1].

Смородина чорна характеризується відносною простотою вирощування, тривалим високопродуктивним циклом, скороплідністю, високою врожайністю і якістю продукції, невеликими затратами при розмноженні, забезпечує швидкий обіг капіталу, а відтак і швидку окупність інвестицій [3].

Формування та обрізування кущів є важливим заходом підвищення врожайності та одержання високоякісних плодів чорної смородини. Смородина краще плодоносить на бокових приростах, які розміщені на 2–3-річних гілках першого й другого порядків галузження. Загалом на старших гілках плодкових бруньок закладається менше, і ягоди на них формуються дрібніші. Тому формування кущів з молодою плодоносною деревиною є

важливим заходом подовження строку вирощування високого врожаю доброякісних плодів [4].

Мета досліджень – визначити кращий спосіб обрізування кущів смородини для досягнення оптимального галуження пагонів та прогнозованого формування плодових утворень.

Матеріал і методика досліджень. Формування та обрізування кущів є важливим заходом підвищення врожайності і одержання високоякісних плодів чорної смородини. Смородина краще плодоносить на бокових приростах, які розміщені на 2–3-річних гілках першого й другого порядків галуження. Загалом на старших гілках плодових бруньок закладається менше, і ягоди на них формуються дрібніші. Тому формування кущів з молодою плодоносною деревиною є важливим заходом подовження строку вирощування високого врожаю високоякісних плодів. Крім того, вкорочення верхівок на однорічних прикореневих пагонах стимулює утворення додаткових бічних галужень, на яких у подальшому формуються генеративні бруньки [2, 4].

Предметом дослідження були дев'ять сортів смородини селекції кафедри садівництва (автор Шеренговий П.З.): Яринка, Лелека, Пам'яті Леоніда Михалевського, Говтва, Прем'єра, Університетська, Пам'ятна, Народна та Дочка Ворскли, на яких вивчали вкорочення верхівок пагонів на 10 см на весні до розпускання бруньок і в червні, а також формувальне обрізування та без обрізування (контроль) кущів.

Агротехнічні дослідження проводили за методикою проведення польових досліджень з плодовими культурами [5] і методологічними та технологічними основами підвищення продуктивності сучасного садівництва [6].

Результати досліджень. Вивчення особливостей формування врожаю проводили на різновікових гілках смородини. Встановлено відмінності між сортами за кількістю бруньок з генеративними утвореннями (табл. 1). У

сортів смородини чорної на однорічному прирості формувалося 71,6–93,1 % врожаю наступного року.

1. Структура формування врожаю в різних сортів смородини чорної на однорічному прирості

Сорт	Кількість бруньок з генеративними утвореннями, штук на 1 кущ		Відсоток бруньок з генеративними утвореннями на однорічному прирості
	всього	на однорічному прирості	
Дочка Ворскли (к)	319	276	86,5
Університетська	485	375	77,3
Говтва	320	298	93,1
Пам'ятна	390	316	81,0
Прем'єра	370	265	71,6
Народна	300	271	90,3
Лелека	435	370	85,0
Яринка	315	265	84,1
Пам'яті Леоніда Михалевського	450	346	76,8
НІР ₀₅	37,6	30,9	-

Найбільше бруньок з генеративними утвореннями на всіх різновікових гілках виявлено в сортів Університетська, Пам'яті Леоніда Михалевського та Лелека відповідно 485, 450 і 435 шт., з яких 77,3, 76,8 і 85,0 % формувалися на однорічному прирості. Дещо нижчі показники одержали в сортів Прем'єра та Пам'ятна відповідно 370 та 390 шт., і 71,6 та 81,0 %. У решти сортів кількість бруньок з генеративними утвореннями на всіх різновікових гілках не відрізнялася від контролю. В них цей показник змінювався в межах 300–320 шт., з яких 84,1–93,1 % формувалося на однорічному прирості, що вказує на більшу концентрацію бруньок з генеративними утвореннями.

Для одержання високих урожаїв можна вирощувати сорти, здатні утворювати велику кількість генеративних бруньок – Університетська, Пам'яті Леоніда Михалевського та Лелека.

Проведення обрізування верхівок пагонів навесні до розпускання бруньок сприяло значному утворенню бічних гілок у верхній частині пагонів куща, середня кількість яких становила 4,2–6,7, а довжина – 11,9–13,9 см

(табл. 2, рис. 1, 2). Така неоднакова кількість розгалужень пояснюється силою росту та формою кущів.

2. Галуження дворічних прикореневих пагонів смородини залежно від періоду вкорочення верхівок (середнє за 2006–2008 рр.)

Сорти	Варіанти			
	вкорочення верхівок на 10 см навесні		вкорочення верхівок на 10 см у червні	
	кількість шт./гілку	довжина, см	кількість шт./гілку	довжина, см
Дочка Ворскли (к)	6,1	13,0	1,9	4,9
Університетська	6,6	12,5	2,1	6,5
Говтва	6,5	11,9	1,4	6,8
Пам'ятна	6,0	13,2	1,5	6,6
Прем'єра	4,2	14,0	1,8	6,9
Народна	5,3	13,0	1,6	7,1
Лелека	6,7	12,6	1,9	6,3
Яринка	4,2	13,6	2,0	6,6
Пам'яті Леоніда Михалевського	4,7	13,8	2,1	7,1

Рис. 5.1 Вкорочування верхівки однорічних пагонів на кущах смородини чорної на 10 см весною. Сорт Дочка Ворскли:

- 1 – дворічна прикоренева вкорочена гілка;
- 2 – зона вкорочення;
- 3 – гілки першого порядку;
- 4 – генеративні утворення.

Рис. 5.2 Вкорочування верхівки однорічних пагонів на кущах смородини чорної на 10 см весною. Сорт. Університетська

Сорти з розлогою та напіврозлогою формою куща значно менше утворюють галужень у верхній частині гілки: Прем'єра, Яринка – 4,2, Пам'яті Леоніда Михалевського – 4,7 шт. За кількістю додатково

сформованих гілок першого порядку найкращими були сорти Яринка – 6,7, Університетська – 6,6 та Говтва – 6,5 шт./гілку. Їх кущі виявились компактними і не займали великої площі.

У сортів Говтва, Університетська та Лелека через велику кількість бокових галузень гілки були коротшими відповідно 11,9; 12,5; 12,6 см. Кущі смородини сортів Пам'яті Леоніда Михалевського, Яринка та Пам'ятна з розлогою та напіврозлогою формою крони сильнорослі, тому утворюють менше бічних гілок у верхній частині пагона, але довших відповідно 13,8; 13,6; 13,2 см.

Рис. 3. Сорт Дочка Ворскли, вкорочування верхівки у червні на 10 см.

Рис. 4. Сорт Пам'яті Леоніда Михалевського, вкорочування верхівки у червні на 10 см.

Вкорочення верхівок у червні призвело до значно меншої кількості галузень в перший рік росту, коли утворилось від 1,4 до 2,1 пагонів завдовжки 4,9–7,6 см (рис. 3, 4). Позитивно виділився сорт-контроль Дочка Ворскли, довжина бічних галузень якого становила 4,9 см. Це пов'язано з

біологічною особливістю сорту раннього закінчення вегетації. В інших сортів довжина бічних гілок коливалась в межах 6,3–7,1 см.

За роки проведення досліджень кращими показниками відзначились сорти, у яких проводили формуюче обрізування (к) та вкорочували верхівки на весні на 10 см.

Висновки

Вкорочення верхівок навесні на 10 см створює сприятливі умови для сильного росту однорічного приросту і регулює плодоношення куща.

Найменше галуження та утворення плодових бруньок утворювалось на пагонах без обрізування. Це пов'язано з тим, що вони мають більшу кількість старих гілок, на яких закладається мало плодових бруньок; та велика кількість неповноцінних гілок, кущ загущений, що зменшує врожайність.

Список літератури

1. Єрмаков О.Ю. Сучасний стан і особливості розвитку промислового садівництва в Україні / О.Ю. Єрмаков // Садівництво. – К: Нора-прінт. – 1999 – С. 194-204.
2. Кондратенко Т.Є. Селекція та виробництво плодів смородини чорної / Т.Є. Кондратенко, П.З. Шеренговий // Садівництво. – 2007. – №. 60. – С. 159–168.
3. Марковський В.С. Ягідні культури в Україні / В.С. Марковський, М.І. Бахмат // Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори–2006», 2008. – С. 200.
4. Ягідництво: Навчальний посібник / Ю.П. Яновський, В.В. Воєводін, О.М. Лапа та ін.; –К.: Колобіг. 2009. – С. 216.
5. Кондратенко П.В., Бублик М.О. Методика проведення польових досліджень з плодовим культурами. // П.В. Кондратенко, М.О. Бублик // Садівництво. – К. Аграрна наука. – 1996 – С. 218.

6. Бублик М.О. Методологічні та технологічні основи підвищення продуктивності сучасного садівництва /М.О. Бублик // Садівництво. – К. Нора-прінт. – 2005. – С. 288.

Ветвление прикорневых побегов смородины черной в зависимости от способа обрезки

П.М. Гавьюк, В.О. Силенко

Определены наиболее эффективные способы обрезки смородины, которые обеспечивают оптимальное закладку генеративных почек. Лучшими способами обрезки оказались: укорачивание верхушек весной на 10 см однолетних прикорневых побегов и формирующая обрезка.

Ключевые слова: смородина черная, сорта, обрезка, формирующая обрезка, укорачивание верхушек, ветвление, прикорневые побеги, генеративные почки.

Branching of blackcurrant basal shoots Depending on of trimming

Gav'yuk P.M., Silenko V.O.

The results of studying ways to cut currant varieties. The most effective ways to trim that provide the optimal foundation of generative buds and provide high quality trade berries were the best way to cut: cutting the tops spring by 10 cm of annual basal shoots and molding trim.

Key words: black currants, varieties, crop, trim molding, cutting tops, branching, stems shoots and harvest.